

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR
36

RYNEK ZBÓŻ

stan i perspektywy

ISSN 1231-3149

**ANALIZY
RYNKOWE**

CZERWIEC 2009

Analizy są finansowane przez
AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO
oraz
INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *T. Chrościcki*
- II. Światowy rynek zbóż – *W. Łopaciuk*
- III. Polski rynek zbóż
  1. Krajowe zasoby – *W. Łopaciuk*
  2. Krajowe zużycie zbóż – *W. Łopaciuk, J. Drożdż, M. Krzemiński*
  3. Handel zagraniczny zbożami – *W. Łopaciuk, M. Krzemiński*
  4. Zapasy na koniec sezonu – *W. Łopaciuk*
  5. Interwencja na rynku zbóż – *M. Włodarczyk*
  6. Ceny zbóż na rynku krajowym – *W. Łopaciuk*
- IV. Aneks statystyczny

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ-PIB
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel.: (0-22) 827-36-64

AUTORZY:

mgr inż. Wiesław Łopaciuk

Zakład Badań Rynkowych
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0-22) 50 54 551

mgr Jadwiga Drożdż

Zakład Ekonomiki Przemysłu Spożywczego
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0-22) 50 54 770

mgr Marcin Krzemiński

Zakład Badań Rynkowych
• IERiGŻ-PIB • Warszawa
Tel.: (0-22) 50-54-551

mgr inż. Maria Włodarczyk

• Agencja Rynku Rolnego • Warszawa
Tel.: (0-22) 661 70 43

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 26.05.2009 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Iwona Szczepaniak,
Roman Urban (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w październiku 2009 r.

REASUMPCJA

W sezonie 2008/09 krajowe zasoby zbóż, w porównaniu z poprzednim sezonem, zwiększyły się o 6,7% do 29,6 mln ton. Wpłynęły na to zarówno dobre zbiory, jak i duże zapasy początkowe (2,0 wobec 0,7 mln ton poprzednio). Blisko dwukrotnie zmniejszył się import, a ceny krajowe spadły do poziomu obserwowanego w sezonie 2005/06 i wcześniej. Spadek cen powodowany był również dobrą sytuacją na rynkach światowych i europejskich. Zużycie krajowe w sezonie 2008/09 szacowane jest na 26,4 mln ton wobec 26,8 mln ton w sezonie 2007/08. Główną przyczyną spadku krajowego zużycia zbóż jest regres w produkcji trzody chlewnej.

Zbiory zbóż w 2009 r. mogą wynieść około 26,3 mln ton i być o blisko 5% mniejsze niż w 2008 r. Spadek zbiorów będzie wynikał z niższych plonów (3,13 wobec 3,22 t/ha w 2008 r.) oraz z niewielkiego ograniczenia areалу uprawy (8,4 wobec 8,6 mln ha). Krajowe zasoby zbóż w sezonie 2009/10, pomimo niższych zbiorów, pozostaną bez większych zmian (29,4 wobec 29,6 mln ton poprzednio), ponieważ o ponad 1 mln ton wzrośnie stan zapasów początkowych.

Krajowe zużycie zbóż w sezonie 2009/10 może się minimalnie zmniejszyć do 26,3 mln ton. Zużycie paszowe zbóż zmniejszy się o 1% do 16,4 mln ton. Spadek popytu na pasze zbożowe w sektorze trzody chlewnej

częściowo będzie kompensowany wzrostem produkcji i popytu w sektorach drobiu i bydła. Dynamicznie będzie rosło zużycie przemysłowe (wzrost o ponad 7% do 1,9 mln ton). Zapasy zbóż na koniec sezonu 2009/10 zmniejszą się o 8% do 3,0 mln ton, co przy braku istotnych zmian krajowej podaży i popytu oraz importu będzie wynikało ze wzrostu eksportu.

Wzrost podaży krajowej oraz stabilna sytuacja na rynkach w Europie po żniwach w 2009 r. spowoduje sezonowy spadek cen, ale nie tak głęboki jak w sezonach 2004/05 i 2005/06. W dalszej części sezonu rynek powinien być stabilny. Jeżeli nie będzie większych zmian kursu złotego do euro, ceny pszenicy i żyta w III kwartale 2009 r. mogą wahać się w granicach odpowiednio 450-480 i 340-360 zł/t. W końcu roku możliwy jest umiarkowany wzrost cen pszenicy do 490-540 zł/t, a żyta do 380-420 zł/t. Ceny kukurydzy będą zbliżone do cen pszenicy, a ceny jęczmienia niższe od nich o około 15%. W drugiej połowie sezonu możliwy jest dalszy, umiarkowany wzrost cen zbóż.

W sezonie 2008/09 poprawiły się wyniki handlu zagranicznego. Dodatkowo saldo obrotów może zbliżyć się do 200 mln EUR wobec 91,4 mln EUR w poprzednim sezonie. Nastąpił duży wzrost eksportu, w tym szczególnie ziarna i produktów pierwotnego przerobu. Import ziarna

utrzymywał się na wysokim poziomie tylko w III kwartale 2008 r., kiedy krajowe zboża były znacznie droższe niż w Europie Zachodniej. W całym sezonie był jednak o ponad jedną trzecią mniejszy niż w sezonie 2007/08. W sezonie 2009/10 należy spodziewać się dalszej poprawy wyników. Ponownie zmniejszy się import ziarna (1,1 mln ton). Spadnie również jego eksport (1,3 mln ton), ale skala spadku będzie znacznie mniejsza w przypadku importu. W rezultacie nadwyżka w obrotach może znacznie przekroczyć 200 mln EUR.

W bieżącym sezonie nie było większych zmian zasad skupu interwencyjnego pszenicy i jęczmienia. Zgodnie z wcześniejszymi uzgodnieniami, zmniejszono limit interwencyjnych zakupów kukurydzy (0,7 mln ton).

W sezonie 2008/09 ceny rynkowe początkowo znacznie przewyższały cenę interwencyjną i dlatego nie było zainteresowania skupem interwencyjnym. W drugiej połowie sezonu jedynie ceny zbóż (głównie jęczmienia) zbliżyły się do ceny interwencyjnej na tyle, aby pojawiły się oferty skupu interwencyjnego. W UE do 10 maja 2009 r. zgłoszono oferty w wysokości 1,6 mln ton, najwięcej na Węgrzech, Słowacji i w Czechach. W Polsce do interwencyjnego skupu w tym czasie zadeklarowano 78,4 tys. ton jęczmienia i 2,3 tys. ton pszenicy.

Tabela
Bilans zbóż ogółem* (tys. ton)

Lata	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10 prognoza	2009/10 2008/09
Zapasy początkowe	3255	2563	3768	2603	743	4400	3690	705	2035	3181	156,3
Areal uprawy	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8351	97,9
Plony	2,54	3,07	3,25	2,87	3,55	3,25	2,62	3,27	3,23	3,14	97,2
Produkcja	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	26258	95,2
Import	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	1351	1136	84,1
Ogółem zasoby	27942	30398	31417	27026	31331	32224	28906	29890	30968	30575	98,7
Zużycie krajowe:	25283	26531	27614	26141	25940	26792	27051	26789	26392	26315	99,7
- spożycie	5793	5793	5792	5762	5763	5724	5369	5270	5210	5205	99,9
- wysiew	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1729	98,2
- zużycie przemysłowe	931	1102	1161	1121	1181	1255	1360	1500	1730	1860	107,5
- spaszanie	15534	16430	17654	16513	15962	16885	17545	17170	16560	16400	99,0
- straty i ubytki	1093	1403	1251	997	1255	1220	1058	1104	1132	1121	99,0
Eksport	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	1395	1280	91,8
Zapasy końcowe**	2563	3768	2603	743	4400	3690	705	2035	3181	2980	93,7
Zapas/zużycie (%)	10,1	14,1	9,0	2,8	16,3	12,9	2,5	7,3	11,4	10,8	-

*) łącznie z kukurydzą, ale bez gryki i prosa

***) od sezonu 2004/05 łącznie z zapasami interwencyjnymi

Źródło: GUS, szacunki i prognozy autorów.

W końcu października 2008 r., w celu ochrony rynku przed nadmiernym importem taniego ziarna i spadkiem cen, Komisja Europejska przywróciła zawieszony na początku roku opłaty celne na importowane z krajów trzecich pszenicę zwyczajną, pszenicę durum, żyto, jęczmień, kukurydzę i sorgo.

Począwszy od sezonu 2009/10 będą stopniowo wprowadzane w życie, ustalone w ramach tzw. Health Check, kolejne reformy regulacji unijnego rynku zbóż. W ramach tych reform zniesiony zostanie skup interwencyjny kukurydzy i pszenicy durum, a od sezonu 2010/11 również jęczmienia

i sorga (zerowe limity). Skup interwencyjny będzie więc dotyczył tylko pszenicy z limitem ustalonym na poziomie 3 mln ton dla całej Wspólnoty. W ramach limitu obowiązywała będzie cena interwencyjna 101,31 euro/t. Po jego przekroczeniu, zakupy odbywać się będą z zastosowaniem procedury przetargowej, po cenie nie wyższej niż 101,31 euro/t. Zniesiony będzie dodatek do ceny interwencyjnej (dotychczas od 0,46 euro/t za każdy miesiąc w okresie interwencji).

Przemysłowe przemiały zbóż w 2008 r. zmalały do 3,6 mln ton. Zmniejszyła się produkcja mąk pszennych, a żytnich nieznacznie

wzrosła. Osłabła dynamika produkcji trwałego pieczywa cukierniczego, wyrobów ciastkarskich, makaronów, a wzrosła pieczywa świeżego oraz kasz i płatków.

W 2008 r. obniżyła się rentowność pierwotnego przetwórstwa zbóż i produkcji pasz, a wzrosła przetwórstwa wtórnego (za wyjątkiem produkcji pieczywa cukierniczego). Bezpieczny był stan finansowy tylko producentów pasz i makaronu. W pozostałych działach przetwórstwa zbóż wartość aktywów obrotowych była zbyt niska dla zapewnienia terminowej realizacji wszystkich zobowiązań krótkoterminowych.

SUMMARY

As compared to the previous season domestic supplies of cereals in the 2008/09 increased by 6,7% to 29,6 million tons. The increased reflected a good crop as well as bulk opening stocks (2,0 versus 0,7 million tons previously). Imports almost halved and domestic prices fell back to the level observed in 2005/06 and earlier. The decline in domestic prices resulted also from a favourable situation on the world markets and on the EU market. Domestic use in the 2008/09 season is estimated at 26,4 million tons versus 26,8 million tons in 2008/07. The decline in this case is caused by a regress in the swine sector.

Cereal crops in 2009 are forecast 3% down on 2008 at 26,3 million tons. Lower crops would reflect a decline in yields (3,13 versus 3,22 t/ha) and a slight reduction in cereal area (8,4 versus 8,6 million ha). Despite lower crops domestic supplies in the 2009/10 season are to remind virtually unchanged (29,4 versus 29,6 million tons) because opening stocks are estimated 1 million tons higher than in the previous season.

Domestic use in the 2009/10 season is forecast slightly below the figure estimated for 2008/09 (26,3 million tons). Feed use is expected to dec-

line by 1% to 16,4 million tons. The decline in demand for cereal based feeds in the swine sector would be partially offset with growing demand in the cattle and poultry sectors. Industrial uses will show a dynamic increase (by over 7% to 1,9 million tons). Closing stocks at the end of the 2009/10 season are expected 8% down (3,0 million tons) which having no significant changes in domestic demand and supply would reflect growing exports.

The increase in domestic supply and stable situation on European markets after harvest in 2009 will lead to

Table
Grain balance sheet* ('000 t)

Seasons	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10 forecast	2009/10 = 100
Opening stocks	3255	2563	3768	2603	743	4400	3690	705	2035	3181	156,3
Area sown	8752	8765	8258	8126	8326	8256	8294	8270	8526	8351	97,9
Yield	2,54	3,07	3,25	2,87	3,55	3,25	2,62	3,27	3,23	3,14	97,2
Crops	22267	26902	26838	23347	29561	26846	21714	27040	27582	26258	95,2
Imports	2419	933	811	1077	1027	978	3502	2146	1351	1136	84,1
Total supply	27942	30398	31417	27026	31331	32224	28906	29890	30968	30575	98,7
Domestic use	25283	26531	27614	26141	25940	26792	27051	26789	26392	26315	99,7
- food	5793	5793	5792	5762	5763	5724	5369	5270	5210	5205	99,9
- seeds	1932	1804	1757	1749	1779	1708	1719	1745	1761	1729	98,2
- industrial uses	931	1102	1161	1121	1181	1255	1360	1500	1730	1860	107,5
- feed	15534	16430	17654	16513	15962	16885	17545	17170	16560	16400	99,0
- wastes and losses	1093	1403	1251	997	1255	1220	1058	1104	1132	1121	99,0
Exports	95	100	1200	141	992	1741	1151	1066	1395	1280	91,8
Carryover stocks**	2563	3768	2603	743	4400	3690	705	2035	3181	2980	93,7
Stocks/use ratio (%)	10,1	14,1	9,0	2,8	16,3	12,9	2,5	7,3	11,4	10,8	-

* including maize (corn) but excluding buckwheat and millet

** including intervention stocks from 2004/05 onwards

Source: CSO, authors' estimations and forecast.

a seasonal decline in domestic prices. However the scope of the decline will not be as deep as in 2004/05 and 2005/06. Later on in the season the market is likely to remain stable. If there are no major shifts in the exchange rate of Polish currency versus euro the prices of wheat and rye in the III rd quarter of 2009 are forecast to range from PLN 450 to 480 per ton t and PLN 340-360 per ton respectively. At the end of 2009 the prices are likely to show a moderate increase to some PLN 490-540 per ton (wheat) and PLN 380-420 per ton (rye). The prices of maize will fluctuate around average wheat prices while the prices of barley could be 15% lower. A further slight increase is likely to occur in the second half of the season.

There was certain improvement of foreign trade in cereals and cereal products. The positive balance of trade is estimated close to EUR 200 million versus EUR 91,4 million in the previous season. Exports showed a bulk increase, particularly in the case of grain and the products of milling industry (primary processing). Grain imports remained high only in the III quarter of 2008 when domestic prices were much above those in Western Europe. In the whole season imports were one third lower than in 2007/08. IN the 2009/10 season a further improvement in foreign trade is expected. Grain imports is likely to decline to 1,1 million tons. A decline is forecast also in the case of exports but

its scope would be much smaller than in the case of imports. Thus the positive balance of trade is likely to be well above EUR 200 million.

There were no major changes in the rules of intervention procurement of cereals. According to previous agreement the limit for maize was lowered to 0,7 million tons.

In the 2008/09 season market prices at the beginning were considerably above the intervention prices and therefore the interest in intervention procurement was marginal. In the second half of the season market prices of cereals (particularly barley) declined close to the intervention price close enough to assure deliveries to intervention elevators. By 10th of May 2009 1,6 million tons was offered to intervention in the EU, mostly in Hungary, Slovakia and Czech Republic. At the same time in Poland 78,4 thousand tons of barley and 2,3 thousand tons of maize was offered.

In order to prevent internal market from excessive imports of cheap cereals and thus decline in prices, at the end of October 2008 the European Commission restored import duties on common wheat, durum wheat rye, barley, maize and sorgho imported from third countries.

Starting from 2009/10 the provisions of Health Check will be gradu-

ally implemented to present cereal market regime. Within this reforms maize and durum wheat will be excluded from intervention procurement and from 2010/11 also barley and sorgho (limits set at zero). So intervention procurement will then concern only wheat with a limit of 3 million tons set for the whole Community. Once the limit is exceeded intervention procurement will be conducted with the use of tender procedure at the price not higher than EUR 101,31 per ton. Monthly increment to intervention price will be abolished.

Industrial millings of cereals in 2008 declined to 3,6 million tons. The production of wheat flour declined while a slight increase was reported in the case of rye flour. The growth rate in the production of preserved bread, cookies and pasta declined while a reverse trend was observed in the production of traditional bred groats and flakes.

In 2008 the profitability of primary cereal processing and feed production declined. Only secondary grain processing (except of sugar confectionery bread) showed some improvement in this regards. Only feed compounders and pasta producers showed financial liquidity on a safe level. Regarding the other branches of cereal processing the value of working capital was not high enough to cover all short term liabilities.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek rzepaku (35) • czerwiec 2009,
2. Rynek owoców i warzyw (34) • czerwiec 2009,
3. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (36) • wrzesień 2009,
4. Rynek pasz (26) • wrzesień 2009,
5. Rynek mięsa (37) • październik 2009,
6. Rynek drobiu i jaj (36) • październik 2009,
7. Rynek mleka (37) • październik 2009,
8. Rynek zbóż (37) • październik 2009,
9. Rynek ziemniaka (36) • listopad 2009,
10. Rynek ziemi rolniczej (12) • grudzień 2009,
11. Popyt na żywność (10) • grudzień 2009,
12. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (30) • grudzień 2009,
13. Rynek cukru (36) • grudzień 2009,
14. Rynek ryb (12) • grudzień 2009.

SZYBKO! TANIO! PROFESJONALNIE!

Proponujemy Państwu:

INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA
I GOSPODARKI ŻYWNOSCIOWEJ
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Usługi drukarskie:

- czasopisma
- książki
- ulotki
- katalogi
- albumy
- wizytówki
- materiały szkoleniowe
- materiały konferencyjne
- druki samokopiujące etc.

Usługi introligatorskie:

- oprawa spiralna
- oprawa zeszytowa
- oprawa bezszwowa
- foldery/broszury
- inne usługi

Nasze usługi wykonujemy bazując na najlepszej dostępnej technologii. Począwszy od formy przesłania wszystkich materiałów drogą elektroniczną (FTP), poprzez obróbkę DTP, druk cyfrowy na OCE VarioPrint 2100 oraz OCE CS 250, kończąc na mnogości usług introligatorskich.

Ceny na zamówienia obliczane są na podstawie kalkulacji wstępnej. Jeśli mają Państwo pytania dotyczące naszych usług, bądź cen, prosimy o kontakt.

Próby wydruku na różnych gatunkach papierów i folii dostępne są w Dziale Wydawnictw Instytutu, ul. Świętokrzyska 20.

Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB:

tel. (022) 50 54 520

(022) 50 54 685

fax (022) 50 54 636

e-mail: dw@ierigz.waw.pl

slipski@ierigz.waw.pl

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2009 roku wynosi 40 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0-22) 50-54-685, faks: (0-22) 50-54-636
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>